

A detailed 3D-style illustration of an industrial assembly line. A blue robotic arm with a gripper is positioned above a long, horizontal blue conveyor belt. On the conveyor belt, several small, dark cylindrical components are being assembled onto a larger blue rectangular base. In the background, there's a blue wall with a circular pattern of dots. To the right of the assembly area, there are two blue rectangular boxes on the floor.

Промислова політика і ГМК: світовий досвід для України

Промисловість – фундамент економіки України

Ви відкрили незвичайний документ – це хендбук з промислової політики на прикладі гірничо-металургійного комплексу. За даними ООН, 84 країни в світі (усі розвинені країни), що генерують 90% світового ВВП, активно реалізують оформлені промислові стратегії. Промисловість забезпечує зайнятість і доходи. Споживчі витрати дають змогу розвиватися іншим галузям економіки.

Промисловість – це фундамент, на якому стоїть економіка. Україна шукає своє місце в новому світі. Наші переваги – це не лише АПК та IT, а насамперед промисловість: гірничо-металургійний комплекс, машинобудування, енергетика, хімічна промисловість.

GMK Center спеціалізується на підготовці аналітики для українських та міжнародних компаній та інституцій у сфері промисловості. У процесі підготовки низки аналітичних звітів ми задалися питаннями: чому окремі країни стільки вкладають у розвиток ГМК, яким чином цілий ряд країн стали лідерами ГМК у світі, чому ця галузь є такою важливою для економіки, яким є внесок ГМК в економіку України, який стан сучасних промислових політик у світі, які є рецепти успіху й успішні кейси?

Відповіді на всі ці та багато інших питань ви отримаєте, ознайомившись з цим документом, який є довідником та інструкцією для органів державної влади водночас.

Дослідження внеску промислових політик та їх інструментів, а також їх аналіз здійснено на прикладі гірничо-металургійного комплексу. Ми оцінили досвід 11 найбільших країн – виробників сталі. Проаналізували інструменти, законодавчі акти, інституції, які ініціювали та впроваджували промислову політику. Описали ключові заходи стимулювання та їх комплексні результати.

Ми впевнені, що Україні необхідна промислова політика, яка забезпечить стабільний розвиток економіки на найближчі 5-10 років, гарантує стабільні валютні надходження від експорту, високооплачувані робочі місця та стрімкий регіональний розвиток.

Станіслав Зінченко

Директор GMK Center

Зміст

ПРОМПОЛІТИКА В ГМК: ВНЕСОК В ЕКОНОМІКУ

Стабільна робота ГМК – ключова умова для сталого розвитку України	2
ГМК – фундаментальна галузь економіки	3
ГМК – відповідальний платник податків	5
ГМК – системоутворююча галузь для цілих регіонів	5
ГМК – соціально відповідальний роботодавець	6

ПРОМПОЛІТИКА В ГМК: СВІТОВИЙ ДОСВІД

Промислові політики за останні 10 років	7
Розвиток світової економіки, темпи зростання реального ВВП	8
Світовий досвід застосування інструментів промислової політики для розвитку металургійної галузі	9
Напрямі заходів державної підтримки металургійної галузі у світі	10

ПРОМПОЛІТИКА В ГМК: УСПІШНІ КЕЙСИ

Китай: Як стати лідером. Керівництво для користування	11
Індія: Нерозкритий потенціал лідера	13
Японія: Як побудувати галузь, не маючи конкурентних переваг	14
США: Мистецтво війни за металургію. Посібник з протекціонізму	15
Росія: Бюджетна політика – основний інструмент промислового розвитку	16
Південна Корея: Фінансова система на службі індустріалізації	17
Туреччина: Багатовекторність політики – запорука розвитку металургії	18
Європейський Союз: Гра за правилами	19
Бразилія: Від державного контролю до приватних інвестицій	20
Канада: Відстоювання інтересів місцевої металургії з турботою про довкілля	21
ПАР: Багатовекторність політики – запорука розвитку металургії – 2	22
Египет, В'єтнам, Індонезія	23
Філіппіни, Таїланд, Велика Британія	24
Органи, що визначають промислову політику та відповідають за її реалізацію	25
Інструменти, що застосовуються для розвитку металургійної галузі	26

ВИСНОВКИ

Стабільна робота ГМК – ключова умова для сталого розвитку України

347 000 000 000 грн

внесок ГМК у ВВП України у 2017 р.



12%

частка ГМК у ВВП України з урахуванням суміжних галузей

5,0 %

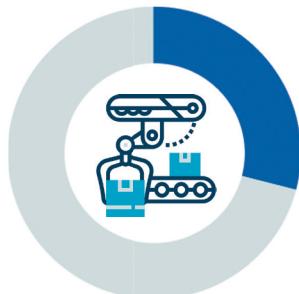
прямий внесок у ВВП України безпосередньо підприємств ГМК

5,7 %

непрямий внесок: підприємства-постачальники за рахунок ГМК

1,3 %

опосередкований внесок: споживчі витрати працівників ГМК і підприємств-постачальників



29%

частка ГМК у загальному експорті у 2018 році

\$47,3 млрд

загальний експорт у 2018 р.



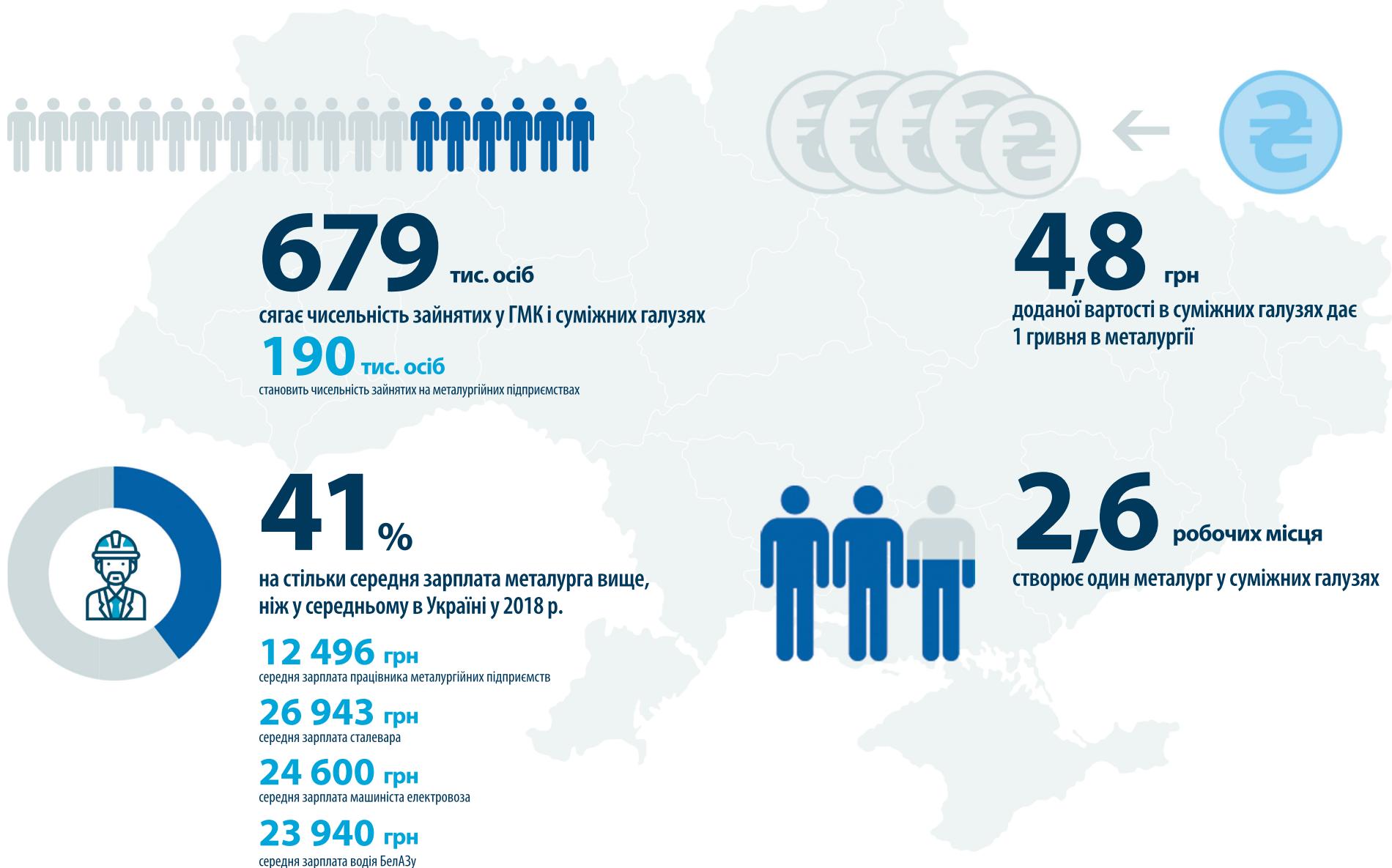
14%

усіх інвестицій промисловості

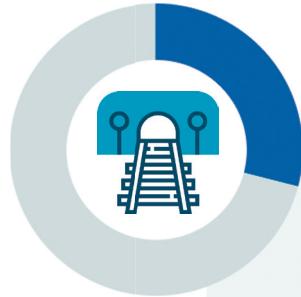
25,5 млрд грн

капітальних інвестицій в металургії в 2018 р.

ГМК – фундаментальна галузь економіки



ГМК – фундаментальна галузь економіки



34%

усіх перевезених залізницею вантажів

108 млн т

вантажів компаній ГМК (угілля, кокс, руда, метал, брухт) за 2018 р.



40%

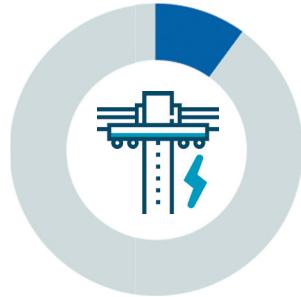
усіх вантажів, оброблених у морських портах України,
і 29% у річкових забезпечує ГМК

52,7 млн т

вантажів компаній ГМК (угілля, кокс, руда, метал) оброблено в морських портах

1,06 млн т

перевезли компанії ГМК річковим транспортом у 2018 р.



10,5%

споживання електроенергії в Україні
та 25% споживання в промисловості припадає на ГМК

13 млрд кВт·год

електроенергії спожили компанії ГМК у 2018 р., за розрахунками GMK Center:
метзаводи – 4,6 млрд кВт·год, ГЗК – 8,4 млрд кВт·год



18%

замовлень машинобудування в Україні
забезпечує ГМК

17,3 млрд грн

таку суму замовлень для машинобудівних підприємств забезпечив у 2017 р. ГМК

97,5 млрд грн

становив загальний випуск продукції машинобудування в Україні в 2017 р.

ГМК – відповідальний платник податків

26 000 000 000 грн

сянули податкові платежі підприємств ГМК у 2018 р.

3,5%

від загального обсягу податкових надходжень в Україні становлять платежі підприємств ГМК

16 компаній ГМК

входять до ТОП-100 найбільших платників податків України

ГМК – системоутворююча галузь для цілих регіонів

40%

становить частка компаній ГМК у ВВП чотирьох областей: Донецької, Дніпропетровської, Запорізької та Полтавської

17,5%

сягає прямий внесок

18,5%

становить непрямий внесок

5,1%

становить опосередкований внесок

2017 р.



11,6%

у сумі сплаченого податку на прибуток становить частка ГМК

2017 р.

7,4 млрд грн

податку на прибуток сплатили компанії ГМК

64 млрд грн

сянула загальна сума зібраного податку на прибуток в Україні



30%

сягає частка компаній ГМК у фонді заробітної плати чотирьох областей: Донецької, Дніпропетровської, Запорізької та Полтавської

2017 р.

ГМК – соціально відповідальний роботодавець



Промислові політики за останні 10 років



Актуальність промислових політик зросла з таких причин:

- тиск на зайнятість внаслідок глобалізації та деіндустріалізації;
- відповідь на експортну експансію країн Південно-Східної Азії;
- пристосування до змін у глобальному ланцюжку створення цінності;
- прагнення досягти цілей сталого розвитку, що передбачає наявність ефективної промисловості.

Які країни застосовують:

- як розвинені, так і ті, що розвиваються.

Навіщо промислова політика країнам, що розвиваються:

- для розбудови галузей;
- завоювання часток на ринку;
- використання конкурентних переваг, таких як наявність сировини, дешева робоча сила, застосування нових технологій.

Навіщо промислова політика розвиненим країнам:

- для відновлення втраченого промислового потенціалу в період глобалізації 1990-2000-х років. Дедалі частіше реалізуються заходи, спрямовані на відновлення виробничої бази (стимули, субсидії, державні інвестиції в передові виробництва для збільшення внутрішніх виробничих потужностей), і стратегічні заходи, спрямовані на позиціонування у сфері передових технологій.

84

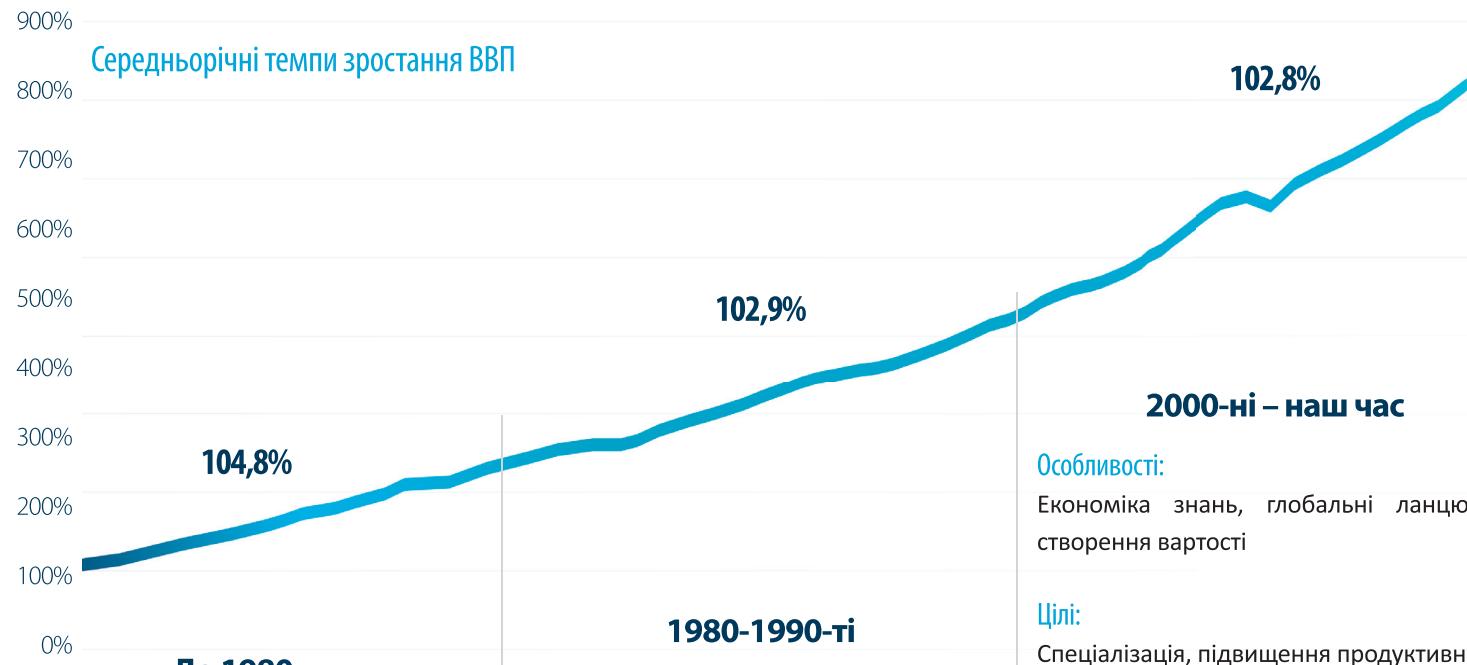
країни мають
формалізовані
промислові стратегії

90%

світового ВВП сумарно
генерують країни,
що мають промислові
стратегії

■ Останні 5 років (2013-2018)
■ Останні 10 років (2008-2012)
Джерело: UNCTAD

Розвиток світової економіки, темпи зростання реального ВВП



До 1980-х

Особливості:
Індустріалізація

Цілі:
Створення галузей

Елементи:

- Імпортозаміщення
- Розвиток галузей, що зароджуються
- Секторальні стратегії
- Вибіркова відкритість до конкуренції

Роль держави у промисловій політиці:

Значне втручання держави

Особливості:
Лібералізація

Цілі:
Модернізація, вільне регулювання

Елементи:

- Обмежена державна участь
- Розвиток горизонтальних політик
- Фокус на залученні іноземних інвестицій
- Відкритість до конкуренції

Роль держави у промисловій політиці:

Слабке державне втручання

2000-ні – наш час

Особливості:
Економіка знань, глобальні ланцюжки створення вартості

Цілі:
Спеціалізація, підвищення продуктивності

Елементи:

- Таргетовані стратегії у відкритих економіках
- Розвиток цифрових технологій
- Участь у глобальних ланцюжках створення вартості
- Залучення іноземних інвестицій водночас із захистом стратегічних галузей
- Підтримка малого і середнього бізнесу
- Зростання вимог до навиків

Роль держави у промисловій політиці:
Підвищення ролі держави, помірний вплив на окремі галузі

Нові тренди

Особливості:

Цифрові технології, сталій розвиток

Цілі:

Застосування нових технологій

Елементи:

- Розвиток технологій
- Інновації у продуктах
- Державно-приватне партнерство в R&D
- Купівля іноземних технологій
- Розвиток стартап-проектів

Роль держави у промисловій політиці:

Більший вплив у нових сферах, фокус на інклюзивності

Промислова політика, заснована на імпортозаміщенні та розвитку окремих секторів, залишилася в минулому – вона втратила актуальність приблизно 50 років тому. Так само, як і вільне, ринкове регулювання з мінімальною державною участю, що мало місце 30 років тому.

Сучасні тенденції передбачають підвищення ролі держави в промисловій політиці з метою забезпечити використання переваг і зайняти місце в глобальних ланцюжках, розвивати застосування нових технологій.

Джерело: UNCTAD

Світовий досвід застосування інструментів промислової політики для розвитку металургійної галузі

Станом на кінець червня 2018 р. OECD зафіксувало більше 3000 заходів державної підтримки/розвитку металургійної галузі.

Найбільш популярні інструменти:

Фіскальні:

- податкові пільги

Стимулювання або обмеження зовнішньої торгівлі:

- експортні тарифи і квоти
- імпортні тарифи і квоти
- субсидування експорту

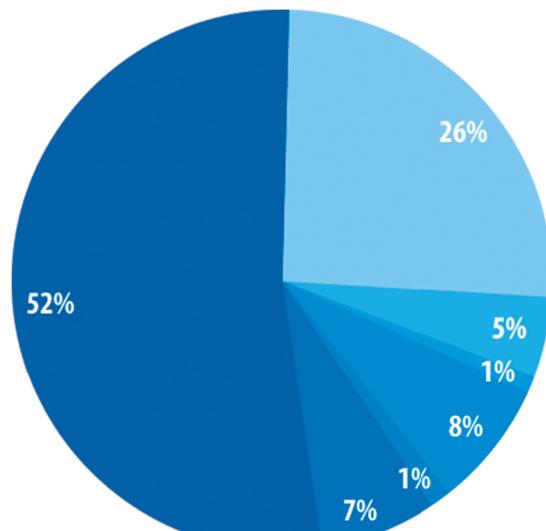
Прямий державний вплив:

- цінове регулювання
- преференції для придбання продукції місцевого виробництва
- державні закупівлі

Фінансові:

- грошові гранти, відшкодування витрат
- пільгові кредити, придбання боргових інструментів, вливання капіталу й конвертація боргу в капітал
- гарантії та інші переведення зобов'язань
- списання боргів або реструктуризація
- державне стимулювання M&A

Структура заходів державної підтримки металургійної галузі



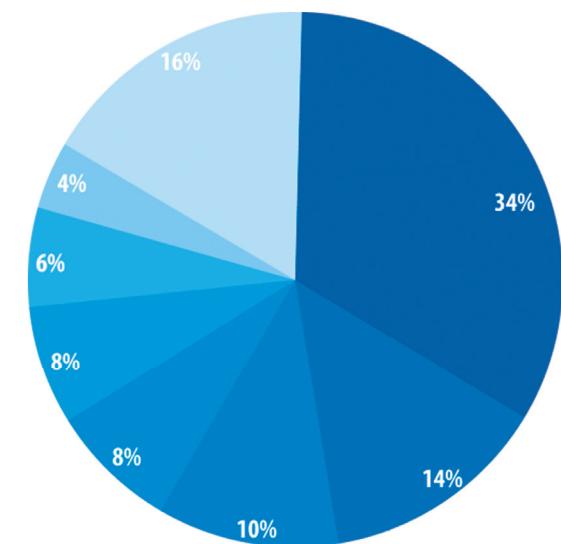
- Грошові гранти й відшкодування витрат
- Пільгові кредити, вливання капіталу
- Забезпечення цін на сировину нижче ринкових
- Податкові пільги
- Спеціальні економічні зони
- Інші
- Заходи без чіткої спрямованості або багатоцільові

Найпопулярніші заходи – грошові гранти і відшкодування витрат. Також застосовують кредитування і надання податкових пільг. Інформацію про 49% застосовуваних інструментів отримано з неофіційних джерел. Тобто значна частина таких заходів не є публічною. Заходи державної підтримки металургійної галузі спрямовані переважно на охорону довкілля, технології, CAPEX, R&D. Слід також зазначити, що дві третини заходів не мають чіткої спрямованості або є багатоцільовими.

49%

інструментів
не є публічними

Напрями заходів державної підтримки металургійної галузі у світі



- Охорона довкілля
- Впровадження нових технологій
- Придбання обладнання
- Реформування галузі
- R&D
- Будівництво
- Енергоефективність
- Інші

Напрями заходів державної підтримки металургійної галузі у світі

OECD зазначає, що низка заходів державної політики має деструктивний характер. Водночас деякі заходи є прийнятними. Основний критерій прийнятності – застосування інструменту не має спричинити нечесну конкуренцію, надавати компаніям штучні конкурентні переваги, створювати ринкові перекоси.

Неприйнятні заходи:

- компенсація збитків будь-якими інструментами
- вливання капіталу, списання або переведення боргів
- безповоротне фінансування
- інструменти, спрямовані на розширення потужностей
- інструменти, спрямовані на вирішення конкретної проблеми
- вплив на ціноутворення
- субсидування експорту

Прийнятні заходи:

- гранти, спрямовані на R&D, охорону довкілля; перевага має надаватися поворотним грантам
- державні кредити – на умовах, близьких до ринкових; можуть бути спрямовані на технологічні поліпшення, охорону довкілля; найкраще – у формі купівлі облігацій, експортних гарантій відповідно до вимог OECD
- податкові пільги – лише в горизонтальних стратегіях, тобто не для окремої галузі
- спеціальні економічні зони повинні мати тимчасовий характер і не надавати переваг одній галузі
- торговельні обмеження (експорту та імпорту) – відповідно до вимог СОТ та інших торговельних угод

Інвестиційні інструменти

Інвестиційна політика – ключовий інструмент промислової політики. 90% промислових політик передбачають наявність та опис чітких інвестиційних заходів.

90%

промислових політик
передбачають
наявність та опис чітких
інвестиційних заходів

Інвестиційні інструменти, що застосовуються в процесі реалізації промислових політик (структура, %):

Фіскальні інструменти:



Фінансові інструменти:



Як стати лідером. Керівництво для користування

Період реалізації:

2000-2015 роки

Нормативне регулювання:

- 5-річні плани уряду і місцевих органів влади Policy for the Steel Industry Development (2005, 2015)
- Steel Adjustment and Revitalization Plan (2009)
- State Council Policy (2010)
- Steel Industry Transformation and Development Action Plan (2015)
- Catalogue of Key Industries, Products and Technologies

Відповідальні органи:

- ЦК Партії
- Державна рада (State Council)
- Міністерство промисловості та інформаційних технологій
- Національна комісія розвитку і реформ
- Місцеві органи влади

Заходи стимулювання:

- Грошові гранти – у 2012 році їх використали всі 35 найбільших компаній; гранти були спрямовані переважно на технологічні поліпшення та охорону навколошнього середовища.
- Субсидування експорту – кредитування, грошові гранти і податкові пільги для експортерів сталі. У 2004 році Канада ініціювала розслідування щодо грошових грантів китайським експортерам. За даними AISI, певна підтримка експорту в 2015 році все ще мала місце.
- Податкові пільги – багато заходів як на національному, так і на місцевому рівні. State Council Policy прямо передбачає податкові стимули для виробників сталі. Hebei Steel Group отримала в 2014 році від держави премію за значний внесок у податкові надходження в країні. Податкові пільги у вигляді зниженої на 50% ставки податку на прибуток отримують компанії галузей, включених до Catalogue of Key Industries, наприклад, виробники нержавіючої сталі.
- Пільги для CEZ – в Китаї діє Jiangsu Yangtze International Metallurgical Industrial Park, який надає податкові пільги виключно металургійним компаніям (знижена ставка податку на прибуток, звільнення від ПДВ, митних платежів).
- Пільгове кредитування – надається через чотири найбільші державні банки на неринкових умовах, з практично нульовими ставками.
- Вливання капіталу й конвертація боргу – в обміні боргу на акції використовуються державні компанії з управління активами, в 2011 році Hebei Steel конвертувала



в капітал 3,8 млрд юанів, у 2014 році – Baotou Steel 830 млн юанів.

- Субсидії на енергоресурси – місцева влада має можливість встановлювати знижки на тарифи на електроенергію, газ, вугілля. У 2008 році енергосубсидії в Китаї для сталевої галузі сягнули \$15,7 млрд. У 2013-2015 роках уряд провів кілька раундів зниження тарифів на електроенергію ТЕС для промислових підприємств.
- Контроль цін на сировину – обмеження експорту коксу, руди і брухту, а також компенсація вартості ресурсів, гранти на розвиток проектів з видобутку або виробництва сировини.
- Преференції для купівлі обладнання місцевого виробництва – передбачено повернення ПДВ.



Програма не відповідала вимогам СОТ, але була зупинена лише в 2008 році.

- Послаблення щодо дотримання екологічних вимог – держава завжди займала позицію на стороні виробників у питаннях охорони навколишнього середовища.
- Стимулювання злиттів-поглинань – проводиться з метою оптимізації потужностей. Була поставлена мета: топ-10 виробників мали досягти частки 60% у виробництві до 2025 року. У 2014 році здійснено 3 угоди, у 2016-му шляхом злиття Baosteel і Wuhan (\$8,7 млрд) відбулося створення гравця №2 у світі, а в 2018 році було створено фонд для фінансування M&A угод.

Торговельні обмеження:

- технічні бар'єри – 24;
- антидемпінгові мита – 7, в т.ч. проти України – 0.

Цікаві факти:

- Основні державні заходи щодо розвитку галузі припали на 2001–2010 роки. У 2001 році Китай вступив до СОТ, тим самим взявши на себе зобов’язання щодо розкриття інформації про державні субсидії: кожні 2 роки звітувати про субсидії на центральному та регіональному рівні. Перший звіт про субсидії центральних органів влади вийшов у 2006 році, а регіональних – тільки в 2016 році, коли най масштабні заходи вже були завершені.
- Згідно зі звітними документами, поданими до СОТ, за 2016 рік заходи субсидування сталевої галузі в Китаї становили \$4,4 млрд центральними органами влади і менше \$1 млн – місцевими.
- Суми субсидій відображаються у фінансових результатах компаній як частина прибутку. За даними американських дослідників, частина прибутку китайських компаній, забезпечена за рахунок держави, становить до 80%. З 2001 по 2017 рік прибуток компаній сягнув близько \$1 трлн.
- Результат вжитих державою заходів – формування інвестиційного ресурсу для компаній галузі. Китайські компанії вийшли в лідери в усіх капіталомістких галузях завдяки програмам державної підтримки.

Сьогодні заходи державного регулювання спрямовані на реструктуризацію галузі, яка передбачає цільові показники щодо:

- скорочення й завантаження потужностей;
- екологічності;
- інвестицій в R&D та збільшення частки інноваційної продукції в продажах;
- консолідації галузі.

127
млн т

обсяг виробництва сталі у 2000 р.

807
млн т

обсяг виробництва сталі у 2016 р.



Заходи стимулювання:

- Розвиток промисловості – поставлена мета збільшити частку промислового виробництва у ВВП з 15% у 2017 році до 25% у 2025 році. Уряд сприяє залученню іноземних інвестицій та розвитку 25 секторів національної економіки (серед яких автомобілебудування, авіабудування, будівництво, електричне машинобудування, гірничодобувна промисловість, відновлювана енергетика). Також поставлена мета збільшити потужності з виробництва сталі з 122 млн т у 2016 році до 300 млн т у 2030 році.
- Будівництво 20 млн будинків для бідного населення до 31.03.2022.
- Розвиток транспортної інфраструктури – на фінансування інфраструктури з держбюджету у 2018-2019 фіiscalno-

му році передбачено \$83,5 млрд. За оцінками Economic Survey, до 2040 року загальна інвестиційна потреба для задоволення інфраструктурних потреб сягне \$4,5 трлн.

Торговельні обмеження:

- технічні бар'єри – 3;
 - антидемпінгові мита – 25, в т.ч. **проти України – 1**;
 - імпортні мита у вигляді захисних заходів (Safeguards) – 2.
- Для захисту внутрішнього ринку Індія заборонила імпорт металургійної продукції, яка не пройшла сертифікацію за національними стандартами.

Для забезпечення внутрішніх виробників сировиною в Індії діють мита на експорт залізорудної сировини, за винятком окатишів. У 2009 році ставка становила 5%, в березні 2011 року її підвищили до 20%. З березня 2016 року чинна ставка експортного мита – 30%.

Період реалізації:

2014 рік – наш час

Нормативне регулювання:

- National Steel Policy 2017
- Make in India
- Housing for all 2022

Відповідальні органи:

- Міністерство сталі
- Департамент промислової політики та розвитку (DIPP)
- Міністерство торгівлі й промисловості

Цікаві факти:

- Згідно з прогнозами уряду основне зростання виробництва в металоспоживаючих галузях почнеться із середини 2020-х років. Відповідно, у цей час слід очікувати і суттєвого зростання попиту на сталь. Поточна проблемою державних стимулювальних програм є недостатнє фінансування.

81 млн т
обсяг виробництва сталі у 2013 р.

106 млн т
обсяг виробництва сталі у 2018 р.

Період реалізації:

1950-1973 роки

Відповідальні органи:

Міністерство промисловості й торгівлі

Заходи стимулювання:

- Грошові гранти та пільгове кредитування – Japan Development Bank видавав гранти, кредити за зниженими ставками, державні гарантії. Також домігся послаблень вимог до компаній, які отримували кредити від Світового банку.
- Податкові пільги – у 1962–1973 роках застосовувалися податкові пільги у вигляді прискореної амортизації, які сприяли залученню інвестицій у галузь.
- Стимулювання злиттів-поглинань – міністерство промисловості й торгівлі профінансувало злиття в 1970 році Yawata та Fuji Steel. Так була створена найбільша на той момент у світі сталева компанія, нині Nippon Steel. Мета злиття – контроль над цінами.
- Забезпечення доступу до нових технологій – міністерство промисловості й торгівлі забезпечило рівний доступ компаній до купівлі ліцензійних прав, тобто перевагу отримували не ті, хто заплатив більше, а ті, хто був готовий швидше та ефективніше імплементувати розробки. Приклад – купівля прав на технологію кисневих конвертерів. Консорціуми для купівлі технологій – особливість Японії.
- Допомога у вирішенні соціальних питань – міністерство промисловості й торгівлі допомагало металургійним компаніям з працевлаштуванням працівників у моменти криз, тому що практика довічного найму, поширенна тоді в Японії, не дозволяла проводити скорочення.

ЯПОНІЯ

Як побудувати галузь, не маючи конкурентних переваг



Торговельні обмеження:

До кінця 1960-х років у країні діяли тарифи на імпорт сталевої продукції – 30%. Японія ніколи не імпортувала більше ніж 2,7% від обсягів споживання.

- Антидемпінгові мита – 2, в т.ч. проти України – 0.

- Коли Японія стала найбільшим експортером сталі у світі, почалися торговельні конфлікти зі США. Погрішення відносин зі США – це своєрідний індикатор успіху.

Цікаві факти:

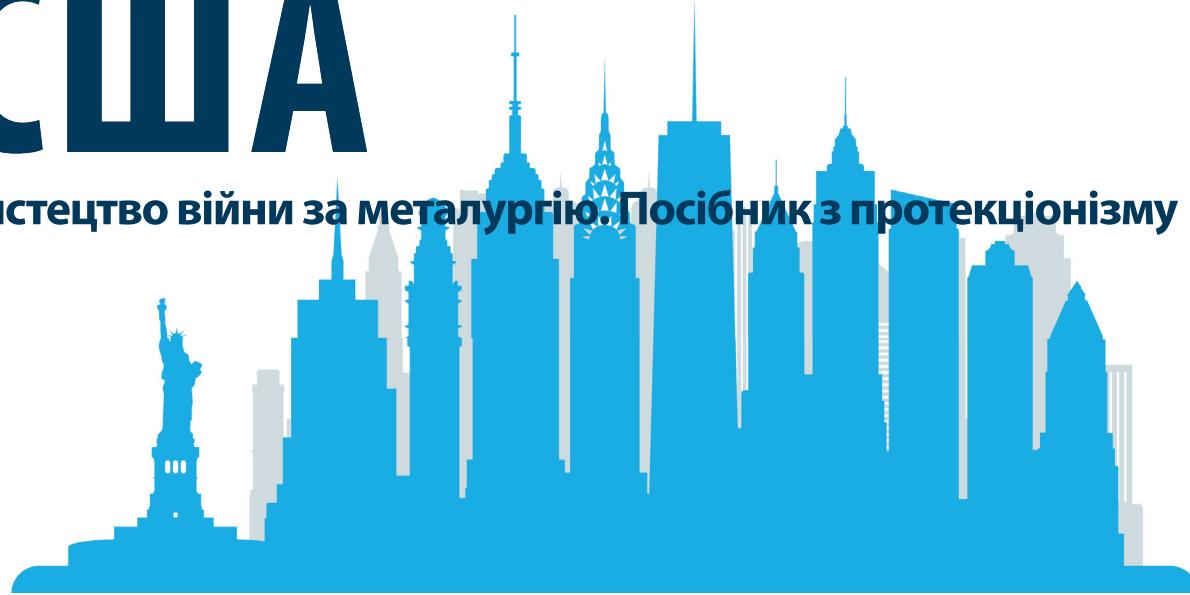
- Японія побудувала галузь, у якій вона не мала жодних конкурентних переваг. Без державної підтримки країна ніколи не досягла б таких результатів.
- Японські металургійні компанії мали нижчу рентабельність, ніж компанії зі США. Однак японські виробники могли собі це дозволити, оскільки працювали в межах вертикальних багатопрофільних структур, де виготовлення сталі було базовою для діяльності інших виробництв.

5,0 млн т
обсяг виробництва сталі у 1950 р.

119 млн т
обсяг виробництва сталі у 1973 р.

США

Мистецтво війни за металургію. Посібник з протекціонізму



Заходи стимулювання:

- Пріоритет держзакупівель продукції з місцевої сталі. Наприкінці січня 2019 року президент підписав указ, спрямований на стимулювання використання американської сталевої продукції в реалізації інфраструктурних проектів за рахунок бюджетних коштів.

Торговельні обмеження:

- технічні бар'єри – 6;
- антидемпінгові мита – 164, у т.ч. проти України – 6;
- компенсаційні мита – 41.

У березні 2018 року запроваджено мита на імпорт сталі в розмірі 25%.

Історичні приклади торгових обмежень:

- Добровільні обмеження експорту – у 1968-1974 і 1982-1992 роках під тиском американського уряду Японія і країни Європейського співтовариства запровадили квоти на експорт сталі у США.
- Мінімальна справедлива ціна імпорту діяла для Японії і країн Європи упродовж 1978-1981 років. Імпорт продукції у США за цінами, нижчими від встановлених мінімальних, став приводом для проведення антидемпінгового розслідування за прискореною процедурою.
- Двосторонні угоди про мінімальні ціни імпорту з РФ (діяли в 1999-2004 роках).
- Імпортні тарифи – у 2002-2004 роках діяли мита на імпорт більшості видів металургійної продукції в розмірі від 8% до 30%.

Період реалізації:

1968 рік – наш час

Нормативне регулювання:

- The Antidumping Act of 1921
- The Trade Act of 1974 (Section 201)
- The Trade Expansion Act of 1962 (Section 232)
- The Buy American Act (1933)
- Executive order «Strengthening Buy American Preferences for Infrastructure Projects» (31.01.2019)

Відповідальні органи:

- Президент
- Державний департамент
- Міністерство торгівлі
- Міністерство фінансів

119 млн т
обсяг виробництва сталі у 1968 р.

87 млн т
обсяг виробництва сталі у 2018 р.

Цікаві факти:

- У 1947 році металургійні заводи США були найбільш ефективними та продуктивними у світі. Вони виробляли 57% світового випуску сталі. В абсолютному виразі обсяг виробництва був у 82,4 раза вищим, ніж у Японії, у 2,7 раза – ніж у Європейському співтоваристві, у 3,9 раза – ніж у Східній Європі. Однак до кінця 1960-х років американська металургія втратила лідерські позиції та потребувала захисту.
- У 1998 році міністерство торгівлі дозволило накладати мита «заднім числом», виходячи з попередніх оцінок демпінгової маржі. Цей крок дав змогу 23.11.1998 запровадити антидемпінгові мита на весь імпорт з Японії, РФ, Бразилії, що надійшов з 12.11.1998.
- З 2016 року США запровадили мита на імпорт холоднокатаного листа з Китаю в розмірі 522%.

Період реалізації:

2013 рік – наш час

Нормативне регулювання:

- Стратегія розвитку металургійної промисловості на період до 2020 року;
- Державна програма «Розвиток промисловості й підвищення її конкурентоспроможності»;
- Постанова уряду від 30.12.2013 №1312 «Про затвердження Правил надання субсидій з федерального бюджету російським організаціям на компенсацію частини витрат на проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт...»;
- Постанова уряду від 03.01.2014 №3 «Про затвердження Правил надання субсидій з федерального бюджету російським організаціям на компенсацію частини витрат на сплату відсотків за кредитами...»;
- Постанова уряду від 08.06.2015 №566 «Про затвердження Правил надання субсидій з федерального бюджету Державному спеціалізованому Російському експортно-імпортному банку з метою компенсації недоотриманих доходів за кредитами, що видаються в рамках підтримки виробництва високотехнологічної продукції».

Відповіальні органи:

- Уряд
- Міністерство промисловості й торгової політики
- Фонд розвитку промисловості

Заходи стимулювання:

- Надання субсидій з федерального бюджету на компенсацію частини витрат на R&D – у 2015 році виділено 105 млрд руб.
- Надання субсидій з федерального бюджету на компенсацію частини витрат на сплату відсотків за кредитами, отрима-



ними в російських кредитних організаціях у 2014–2016 роках.

- Надання субсидій з федерального бюджету Державному спеціалізованому Російському експортно-імпортному банку з метою компенсації недоотриманих доходів за кредитами, що видаються в рамках підтримки виробництва високотехнологічної продукції.
- Пільгові кредити для фінансування інвестиційних проектів з Фонду розвитку промисловості (за ставкою 1%, 3% і 5% річних терміном до 7 років в обсязі від 5 млн до 750 млн руб.).
- Розвиток інфраструктури – прогнозний обсяг інвестицій у рамках плану модернізації та розширення магістральної інфраструктури становить понад \$96 млрд до 2024 року. Серед запланованих проектів – будівництво високошвидкісної залізничної магістралі Москва – Казань (обсяг фінансування з держбюджету – 200 млрд руб.).

Торговельні обмеження:

- антидемпінгові мита – 8, у т. ч. проти України – 7.

Цікаві факти:

- У 2018 році російські металургійні підприємства були на першому місці у світі за рентабельністю: рентабельність EBITDA публічних компаній становить 30-35%.

70,2 млн т
обсяг виробництва сталі у 2012 р.

71,6 млн т
обсяг виробництва сталі у 2018 р.

ПІВДЕННА КОРЕЯ

Фінансова система на службі індустриалізації



Заходи стимулювання:

- Пільгові кредити – у 1962 році уряд націоналізував банки Korea Development Bank, Export-Import Bank і через державні банки фінансував бізнес. Контроль процентних ставок був головним фінансовим інструментом промислової політики. Як результат, 65% капіталу компаній важкої промисловості було надано державними банками.
- Вливання капіталу – в 1978 і 1980 роках держава забезпечила приріст капіталу для POSCO. У 1992-му держава рятує від банкрутства компанію Sammi, в 1997-му був реструктуризований борг компанії Kangwon.
- Розвиток інфраструктури – у 1986 році держава фінансувала будівництво причалу в порту Kwangyang Bay для потреб POSCO.
- Регулювання цін – у 1999-2001 роках держава регулює ціни на заготовку залежно від напрямів продажу: експорт, внутрішнє споживання, продаж всередині країни для переробки та подальшого експорту.

- Податкові пільги – у 2000-2005 роках POSCO отримала звільнення від ПДВ імпортного антрациту.
- Грошові гранти – у 1998-2005 роках держава через фонд MOCIE надавала гранти на R&D.

Торговельні обмеження:

- технічні бар'єри – 2 заходи;
- антидемпінгові мита – 7, у т.ч. проти України – 1 (феросилікомарганець).

Цікаві факти:

- Активне фінансування державними структурами металургійної галузі тривало до 1980-х років. Коли корейські підприємства отримали доступ до фінансування з ринкових джерел, державну політику почали поступово лібералізувати.
- За офіційними заявами чиновників, після азійської фінансової кризи Південна Корея зосередилася на лібералізації економіки відповідно до найкращих світових практик,

Період реалізації:

1962-1986 роки

1997-2005 роки

Відповідальні органи:

- Президент
- Бюро економічного планування (EPB)
- Міністерство фінансів, Міністерство торгівлі, Міністерство промисловості
- Державні банки та інвестиційні фонди

зміцнюючи ринкові інститути. Але ця політика мала двоякий характер. Так, у кризові та перші посткризові роки держава активно підтримувала промисловість через податкові пільги, регулювання цін.

• Корея активно субсидує суднобудівну галузь, що стало об'єктом розглядів спорів у СОТ з Японією та ЄС. Нова президентська адміністрація заявила, що підтримає галузь державними замовленнями. Так, до кінця 2018 року розміщено замовлення на 63 судна на загальну суму \$6,6 млрд. Ця ініціатива є частиною озвученого курсу на «відродження обробної промисловості та зміцнення промислової конкурентоспроможності». Також у країні створена Korea Maritime Shipping Finance Corporation для надання фінансування компаніям галузі, яке, в свою чергу, здійснюють державні банки.

0,3
млн т

обсяг виробництва сталі у 1967 р.

14,5
млн т

стало у 1986 р.

42,5
млн т

обсяг виробництва сталі у 1997 р.

47,8
млн т

стало у 2005 р.

Період реалізації:

2012-2016 роки

Нормативне регулювання:

- 5-річні плани
- Nonferrous Strategy Document and Action Plan 2012-2016
- The Input Supply Strategy (GiTES)

Відповідальні органи:

- Міністерство розвитку
- Міністерство промисловості й технологій
- Міністерство торгівлі

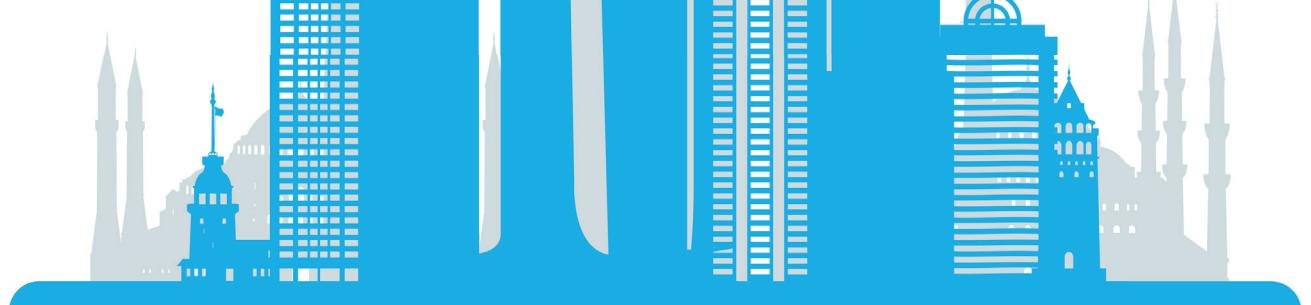
Заходи стимулювання*:

- Преференції для продукції місцевого виробництва – для використання в конструкціях вітряних електростанцій, у будівництві трубопроводів; під час здійснення державних закупівель для реалізації державних інфраструктурних проектів, сприяння у вирішенні торгових суперечок.
- Стимулювання інвестицій в сировину – підтримка геологорозвідувальних робіт для видобутку залізних руд.
- Підтримка експорту – надання експортних кредитних гарантій для поставок у країни Близького Сходу і Африки; поліпшення автодорожньої інфраструктури і залізниці для експорту в сусідні країни.
- Контроль цін на сировину – вивчення можливості зниження тарифів на електроенергію для металургійних компаній.
- Підтримка R&D для скорочення викидів, реалізації проектів з енергоефективності.

*Передбачені в Nonferrous Strategy Document and Action Plan 2012-2016

ТУРЕЧЧИНА

Багатовекторність політики – запорука розвитку металургії



Торговельні обмеження:

- імпортні тарифні квоти – у жовтні 2018 року на 200 днів запроваджено тимчасові тарифні квоти, які передбачають мито в 25% на імпорт готового прокату в разі перевищення квот: 3,1 млн т плоского прокату, 0,56 млн т плоского прокату, 0,27 млн т труб;
 - технічні бар'єри (сертифікація) – 1.
 - антидемпінгові мита – 15, в т.ч. **проти України – 0.**
- Nonferrous Strategy Document and Action Plan 2012-2016 було передбачено низку заходів, спрямованих на захист внутрішнього ринку, а саме:
- проведення розслідувань негативного впливу імпортної продукції на внутрішній ринок;
 - реалізація заходів щодо протидії нечесній конкуренції на ринку плоского прокату.

Цікаві факти:

- У Nonferrous Strategy Document and Action Plan 2012-2016 візія металургійної галузі в Туреччині визначена як «база для продукції з високою доданою вартістю».

34,1 млн т
обсяг виробництва сталі у 2011 р.

37,3 млн т
обсяг виробництва сталі у 2018 р.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

Гра за правилами



Заходи стимулювання (2016-2018 рр.):

- Грошові гранти – €12 млн; застосовувалися в Бельгії з метою реалізації заходів з охорони довкілля, в інших країнах – з метою навчання персоналу.
- Компенсація відсоткових ставок за кредитами – €128 млн; застосовувалася в Італії, Німеччині, Великій Британії, Чехії та інших країнах з метою реалізації заходів з енергоефективності, R&D.
- Податкові пільги – на суму €493-1030 млн, у тому числі:
 - €185-340 млн; застосовувалися в Німеччині з метою енергозбереження;
 - €260-560 млн; застосовувалися в Німеччині та Фінляндії з метою підвищення енергоефективності;
 - €48-130 млн; застосовувалися в Швеції з метою підвищення енергоефективності.

Торговельні обмеження:

- імпортні квоти – 1;
 - компенсаційні заходи – 5;
 - антидемпінгові мита – 45, в т.ч. **проти України – 2** (тovсто-листовий гарячекатаний прокат, безшовні труби).
- У липні 2018 року у відповідь на імпортні тарифи США ЄС запровадив тарифні квоти для всього готового прокату в розмірі 25%. У лютому 2019 року умови тарифних квот переглянули: глобальні квоти замінили країновими, їх розмір залежить від середнього обсягу імпорту в 2015-2017 роках і щорічно підвищується на 5%; термін дії квот – до липня 2021 року.

Цікаві факти:

- У 1981-1998 роках European Coal and Steel Community організовувало фінансування відновлення потужностей в металургійній галузі.
- У Німеччині в 1981-1997 роках держава активно підтримувала металургійну галузь шляхом компенсації до 20% суми CAPEX, списання компаніям боргів перед державними банками, надання грошових грантів і кредитів за зниженими ставками.
- В Італії в 1981-1997 роках держава активно підтримувала металургійну галузь шляхом списання боргів компаніям сектору, надання кредитних гарантій, грошових грантів.
- До 2001 року в країнах ЄС надавали субсидії для суднобудівних компаній. Суми субсидій доходили до 9% від вартості судна.

Період реалізації:

2016 рік – наш час

Нормативне регулювання:

- EEG 2017 – Reform of the Renewable Energy Law (Німеччина)
- Prolongation of tax reduction on electricity for manufacturing (Швеція)
- Changes in the differentiated energy taxation (Фінляндія)
- Welsh Government Support for Training Scheme (Велика Британія)

Відповідальні органи:

- Єврокомісія

мувала металургійну галузь шляхом компенсації до 20% суми CAPEX, списання компаніям боргів перед державними банками, надання грошових грантів і кредитів за зниженими ставками.

- В Італії в 1981-1997 роках держава активно підтримувала металургійну галузь шляхом списання боргів компаніям сектору, надання кредитних гарантій, грошових грантів.
- До 2001 року в країнах ЄС надавали субсидії для суднобудівних компаній. Суми субсидій доходили до 9% від вартості судна.

162 млн т
обсяг виробництва сталі у 2016 р.

168 млн т
обсяг виробництва сталі у 2018 р.

Період реалізації:

1956 рік – наш час

Нормативне регулювання:

- Програма розвитку інфраструктури Crescer

Відповідальні органи:

- Уряд
- Національний банк економічного і соціального розвитку
- Фонд розвитку гірничодобувної та металургійної промисловості

Заходи стимулювання:

- Пільгові кредити – їх видавали через Національний банк економічного і соціального розвитку та Фонд розвитку гірничодобувної та металургійної промисловості.
- Зниження податків на експорт ЗРС – у 1984 році в разі продажу на внутрішньому ринку діяла ставка податку на корисні копалини 15% (від ціни на шахті + переробка + доставка), а в разі експорту – 7,5% (від 60% ціни FOB).
- Вливання капіталу в державні металургійні компанії – наприклад, у 1977-1989 роках і в 1991 році трубна компанія Cosipa отримувала від уряду вливання в акціонерний капітал для розширення потужностей.
- Звільнення від оподаткування імпортної продукції, необхідної для розширення й підтримки потужностей – застосовувалося для гірничодобувних підприємств, металургійної компанії ACESITA (1956-1992) та експортерів чавуну.



- Державний контроль за цінами на залізну руду – держава встановлювала максимальний рівень цін для продажу на внутрішньому ринку.
- Звільнення металургійних підприємств від сплати податку на прибуток у частині прибутку, отриманого від експорту. Фактично жодне підприємство не змогло ним скористатися, оскільки в період дії цього заходу не зафіксувало прибуток.
- Розвиток інфраструктури – здійснюється за рахунок державно-приватного партнерства. Прийнята в 2017 році програма Crescer передбачає інвестиції в розмірі понад \$14 млрд в інфраструктурні проекти.

Торговельні обмеження:

- технічні бар'єри – 7;
- антидемпінгові мита – 29, у т. ч. проти України – 2;
- компенсаційні мита – 1.

Цікаві факти:

- До 1990-х років більшість металургійних компаній у Бразилії були державними. У результаті приватизації всі державні компанії стали приватними.
- У рамках імпортних тарифів на сталь Бразилія погодила зі США квоту на рівні 70% експорту 2015-2017 років для готового прокату і 100% – для напівфабрикатів.

3,6 млн т
обсяг виробництва сталі у 1967 р.

34,7 млн т
обсяг виробництва сталі у 2018 р.

КАНАДА

Відстоювання інтересів місцевої металургії з турботою про довкілля



Заходи стимулювання:

- Кредитування проектів через державні банки – уряд Канади готовий виділити протягом двох років до \$1,7 млрд: \$800 млн через Business Development Bank of Canada (для виходу на нові ринки, підвищення операційної та екологічної ефективності, придбання нових технологій сталевими й алюмінієвими компаніями) і \$900 млн через Export Development Canada (для підтримки ліквідності сталевих і алюмінієвих компаній).
- Фінансування інноваційної активності – уряд виділив до \$250 млн у Strategic Innovation Fund для підтримки інвестицій металургійних підприємств, пов’язаних з придбанням нових технологій і нового обладнання, а також для навчання персоналу, пов’язаного з новими технологіями/обладнанням.
- Надання грантів для освоєння нових ринків (зокрема, нових зон вільної торгівлі – СЕТА і СРТРР). Загальна сума урядового фінансування протягом 5 років – \$50 млн.

Торговельні обмеження:

- технічні бар’єри – 1;
- антидемпінгові мита – 52, у т.ч. **проти України – 3**;
- компенсаційні мита – 11.

Цікаві факти:

- У 1980-х роках Канаду вважали другою після Японії країною з найбільш ефективною металургійною промисловістю.
- Виробництво сталі в Канаді – одне з найбільш екологічних у світі. Виплавка 1 т сталі на канадських металургійних заводах призводить до 1,1 т викидів парникових газів, тоді як у китайських виробників аналогічний показник 3,5 т. Тому в Канаді ініційовано запровадження екологічного податку, який стягується при імпорті продук-

Період реалізації:

2018 рік – наш час

Нормативне регулювання:

- Special Imports Measures Act (SIMA)

Відповідальні органи:

- Департамент фінансів (Finance Canada)
- Департамент закордонних справ, торгівлі та розвитку (Global Affairs Canada)
- Business Development Bank of Canada (BDC)
- Export Development Canada (EDC)
- Strategic Innovation Fund

ції, виробленої з більш високими, ніж у місцевих заводів, викидами.

- З 25.10.2018 у Канаді діє 25% мито на імпорт зі США таких продуктів: товстолистовий прокат, бетонна арматура, труби для енергетики, тонколистовий гарячекатаний прокат, фарбований прокат, нержавіючий дріт, катанка.
- У 2018 році зі Strategic Innovation Fund виділено \$49,9 млн для фінансування модернізації потужностей ArcelorMittal Canada Inc.

12,6 млн т
обсяг виробництва сталі у 2016 р.

13,0 млн т
обсяг виробництва сталі у 2018 р.

Період реалізації:

2017 рік – наш час

Нормативне регулювання:

- National Industrial Policy Framework
- National Industrial Participation Programme

Відповідальні органи:

- Уряд
- Міністерство торгівлі й промисловості
- Міністерство економічного розвитку
- Комісія з міжнародної торгівлі ПАР (Itac)
- Корпорація промислового розвитку (адміністратор Steel Development Fund)

Заходи стимулювання:

- Надання знижок на суми імпортних митних платежів на сталеву продукцію в разі, якщо вона не виробляється в ПАР або якщо з імпортованої продукції випускають товар для експорту.
- Держзакупівлі продукції зі сталі місцевого виробництва.
- Надання підтримки американським покупцям – у Вашингтоні працює група, яка допомагає американським споживачам продукції з ПАР подавати заяви на звільнення від сплати митних платежів на імпорт продуктів, які не виробляються у США.
- Пільгові кредити – надаються металургійним і суміжним підприємствам через Steel Development Fund (1,5 млрдрендів, еквівалент \$113 млн).

ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКА РЕСПУБЛІКА

Багатовекторність політики – запорука розвитку металургії – 2



Торговельні обмеження:

- антидемпінгові мита – 0, в т. ч. проти України – 0;
- імпортні мита у вигляді захисних заходів (Safeguards) – 1.

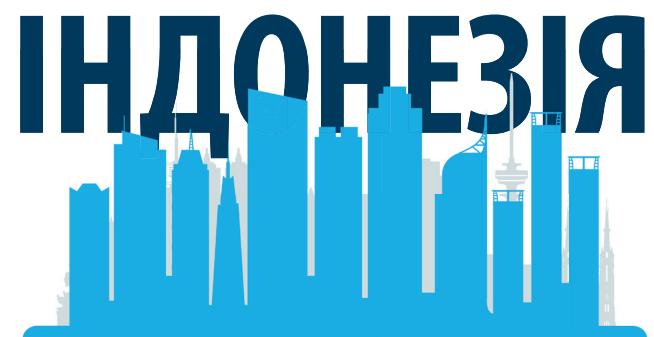
Для захисту внутрішнього ринку ПАР у 2017 році підвищила імпортне мито на низку продуктів до граничних розмірів, встановлених у рамках режиму найбільшого сприяння торгівлі СОТ.

Цікаві факти:

- У ПАР ініційовано запровадження експортного мита на брукат.

6,1 млн т
обсяг виробництва сталі у 2016 р.

6,3 млн т
обсяг виробництва сталі у 2018 р.



Торговельні обмеження:

Включають 3 антидемпінгових мита на арматуру з Китаю (17%), Туреччини (10-19%), **України (15-27%)**. На початку 2018 року їх дію продовжено на 5 років.

Енергетичні субсидії, в т. ч. на газ і нафтопродукти, для підприємств і населення. До 2019 року планується скасувати їх.

Розвиток інфраструктури:

У рамках економічної зони Суецького каналу планується залучити на розвиток інфраструктури \$30 млрд іноземних і внутрішніх інвестицій протягом 5 років.

Розвиток інфраструктури:

Заплановані інвестиції становлять \$921 млн (2018-2020).

Торговельні обмеження:

- антидемпінгові мита – 7, у т. ч. **проти України – 0**;
- імпортні мита у вигляді захисних заходів (Safeguards) – 1.

Будівництво:

Державна програма з будівництва 1 млн доступних будинків до 2020 року.

Методи стимулювання:

Податкові канікули для іноземних інвесторів.

Надання економічно вигідних ділянок поблизу портів і виробників сировини для будівництва металургійних заводів приватними інвесторами.

Запобігання нелегальному імпорту.

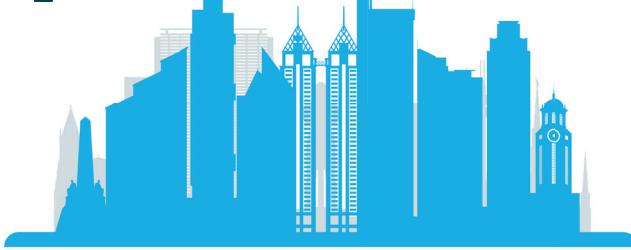
Торговельні обмеження:

- технічні бар'єри – 5;
- антидемпінгові мита – 34, в т. ч. **проти України – 1**;
- імпортні мита у вигляді захисних заходів (Safeguards) – 3.

Розвиток інфраструктури:

У 2018 році виділено \$35 млрд. Є 10-річний план розвитку інфраструктури на \$424 млрд.

ФІЛІППІНИ



Розвиток інфраструктури:

Програма інфраструктурного будівництва Build, build, build на \$150-170 млрд (2017-2022).

Торговельні обмеження:

- технічні бар'єри – 14;
- антидемпінгові мита – 0;
- імпортні мита у вигляді захисних заходів (Safeguards) – 1.

ТАЇЛАНД



Розвиток інфраструктури:

Затверджено 5-річний план інвестицій у розвиток інфраструктури т. зв. Східного економічного коридору на \$43 млрд. У 2019 році уряд розраховує сформувати фонд для розвитку інфраструктури на \$1,5 трлн.

Торговельні обмеження:

- антидемпінгові мита – 43, у т. ч. проти України – 1;
- імпортні мита у вигляді захисних заходів (Safeguards) – 3.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ



Методи стимулювання:

Компенсація витрат, пов'язаних із заходами щодо зниження викидів CO₂ (у т. ч. витрат на придбання квот на викиди) – у 2017 році 9 підприємств гірничодобувної та металургійної промисловості отримали 5,9 млн фунтів компенсації.

Розробка плану розвитку інфраструктури до 2030 року, що дає уявлення про перспективні потреби у сталі.

Переважне використання в держзакупівлях продукції з місцевої сталі (Buy British).

Органи, що визначають промислову політику та відповідають за її реалізацію

Країна	Відповіальні органи	
	Ініціатива	Реалізація
Китай	ЦК Партиї, уряд	Міністерство промисловості й інформаційних технологій
Індія	Міністерство торгівлі й промисловості	Міністерство сталі Департамент промислової політики та розвитку
Японія	Міністерство промисловості й торгівлі	Міністерство промисловості й торгівлі
США	Президент (секція 232 введена в дію указом президента)	Державний департамент Міністерство торгівлі Інші органи
РФ	Уряд	Міністерство промисловості й торгової політики
Південна Корея	Президент	Міністерство промисловості Державні банки та інвестиційні фонди
Туреччина	Президент Міністерство розвитку	Міністерство промисловості й технологій
ЄС	Єврокомісія	Єврокомісія
Бразилія	Уряд	Уряд Державні банки та інвестиційні фонди
Канада	Уряд	Департамент фінансів Департамент закордонних справ, торгівлі та розвитку Державні банки та інвестиційні фонди
ПАР	Уряд, Міністерство економічного розвитку	Міністерство торгівлі й промисловості
Україна	Міністерство економічного розвитку і торгівлі	

Інструменти, що застосовуються для розвитку металургійної галузі

Країни, що застосовували інструмент	Китай	Індія	Японія	США	РФ	Південна Корея	Туреччина	ЄС	Бразилія	Канада	ПАР	Єгипет	Індонезія	В'єтнам	Філіппіни	Україна
Інструмент																
Грошові гранти	+		+		+	+		+		+						
Субсидування експорту, інші форми підтримки експорту	+		+							+	+	+				
Податкові пільги	+		+		+	+		+	+	+	+	+	+			
Спеціальна економічна зона	+		+													
Пільгове кредитування	+				+	+		+	+	+	+	+				
Вливання капіталу і конвертація боргу	+					+				+						
Компенсація вартості сировини	+												+			
Контроль цін на сировину, у т. ч. обмеження експорту сировини	+	+			+	+	+		+					+		+
Преференції для місцевих виробників	+							+				+				
Стимулювання злиттів-поглинань	+		+													
Стимулювання внутрішніх ринків споживання	+	+	+	+	+	+	+	+	+				+	+	+	+
Обмеження імпорту		+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+
Допомога в розвитку галузевої інфраструктури		+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		

Інструменти промислової політики, які застосовуються в Україні

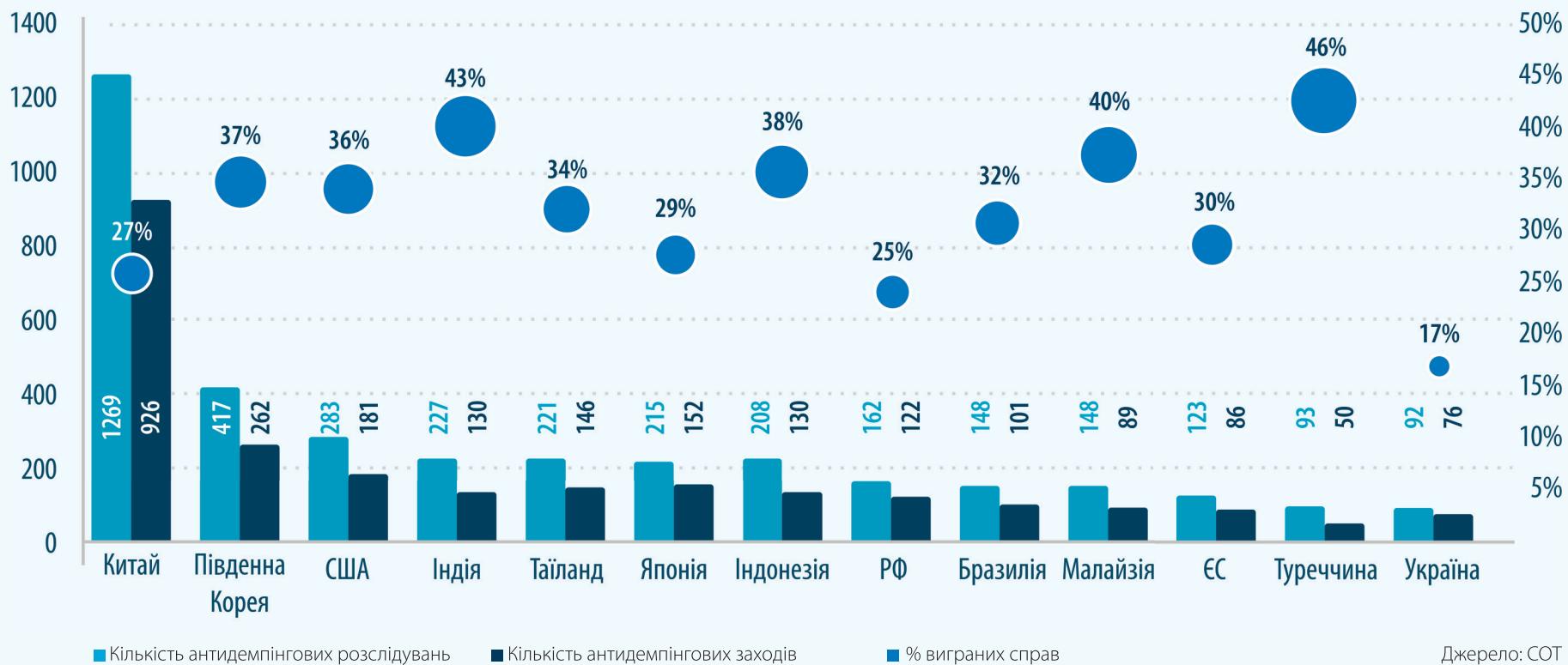
В Україні з усіх можливих інструментів промислової політики застосований лише один – обмеження експорту брухту (мито). Обмеження імпорту в Україні представлено лише двома антидемпінговими митами: проти безшовних труб з Китаю (2014) і проти арматури з РФ (2018), тоді як проти металургійної продукції з України діє 30 антидемпінгових заходів.

Україна посідає одне з останніх місць у світі за ефективністю вирішення торговельних спорів (див. графік).

Через відсутність промислової стратегії (політики) і, відповідно, її дієвих інструментів, металургія України не може повною мірою використовувати весь наявний потенціал, попри наявність значних конкурентних переваг перед іншими країнами.

31,7 млн т
обсяг виробництва сталі у 2000 р.
21,1 млн т
обсяг виробництва сталі у 2018 р.

Ефективність вирішення торговельних спорів



12 ключових висновків для України

- 
1. Усі країни-лідери мають програми розвитку металургійної галузі або суміжних галузей.
 2. Для розвинених країн металургія важлива як системний роботодавець, база для розвитку інших галузей, умова сталого розвитку.
 3. Агресивні, рішучі заходи змінили розстановку сил на світових ринках металопродукції.
 4. Підвищення ролі держави в реалізації промислової політики характерно для всіх країн, відповідно до останніх тенденцій.
 5. Країни, що мають розвинені ринки капіталу, надають підтримку металургії у вигляді захисту внутрішніх ринків.
 6. У країнах з нерозвиненими ринками капіталу активну роль у наданні фінансування для галузі відіграють державні інституції.
 7. Рецепти окремих країн мало придатні для відтворення в інших (інша структура економіки, технологічний устрій, макроекономічна ситуація).
 8. Основні заходи з розвитку галузі – забезпечення ліквідності, доступу до капіталу, оскільки галузь є капіталомісткою.
 9. Інструменти розвитку еволюціонують. Діють ті самі податкові пільги, пільгові кредити, але призначені лише на цілі підвищення ефективності, R&D, навчання персоналу.
 10. Активізувався протекціонізм. Його мета – захист стратегічних галузей, що відповідає останнім світовим тенденціям промислової політики.
 11. Навіть за відсутності доступу до ринків капіталу і сприяння з боку держави українська металургія залишається однією з найважливіших галузей економіки. Це свідчить про серйозні конкурентні переваги України, які повною мірою не реалізовані.
 12. Без активних заходів розвитку промисловості Україна програє своїм найближчим конкурентам, передусім Росії, яка діє активно й рішуче в цій сфері.

Промислова політика і ГМК

Сталь як ключовий продукт залишається одним з найбільш використовуваних матеріалів у світі. Український ГМК забезпечує близько третини загального експортного доходу країни. У 2018 році саме металургія була основним фактором зростання експорту та надходження валюти в країну. Системний розвиток української економіки неможливий без сильної промисловості, а сильна промисловість неможлива без розвиненого металургійного сектору. Гірничо-металургійний комплекс України – ключовий сектор промисловості та економіки країни.

Впровадження довгострокової стратегії розвитку національної промисловості – це запорука розвитку та самого існування України. Реалізація такої стратегії потрібна не лише гірничо-металургійному комплексу, а й усім іншим галузям промисловості: енергетиці, машинобудуванню, хімічній промисловості, інфраструктурному будівництву тощо. Розроблення та впровадження сучасної промислової політики можливі лише в умовах ефективної взаємодії всіх учасників та інтересантів: депутатів Верховної Ради України, керівників міністерств та інших державних органів влади, керівників державних монополій та системоутворюючих підприємств, представників великого бізнесу, галузевих та бізнес-асоціацій, експертів та аналітичних центрів.

GMK Center

Це аналітичний центр та інформаційний портал, дискусійний майданчик, присвячений останнім тенденціям у розвитку української і світової гірничо-металургійної промисловості. Ми формуємо єдиний простір для галузевого діалогу між експертами, аналітиками, підприємцями, представниками влади і всіма, хто цікавиться промисловістю та ГМК.

Чому ми створили GMK Center?

Наша місія – показати внесок національної та світової металургійної галузі в економіку, її міць і зростаючу динамічність та інноваційність, її перспективи і майбутнє. Для нас важливо розповісти про зміни, які відбуваються в цьому секторі, відобразити роль ГМК-підприємств в економіці та житті країни, а також створити дискусію навколо непростих викликів і проблем гірничо-металургійного комплексу і всієї української промисловості.

Ключові складові роботи GMK Center:

- медіапортал (наші журналісти висвітлюють усі ключові події та тенденції в українському та світовому ГМК);
- аналітичний центр (наші аналітики прогнозують ситуацію всередині країни і за її межами);
- проведення заходів (наші фахівці організовують відкриті дискусії та зустрічі для учасників ринку).

Наші цілі:

- всеобще об'єктивне висвітлення роботи гірничо-металургійної галузі всередині країни та за її межами;
- створення комунікаційного майданчика і налагодження експертної дискусії про українську і світову металургійну промисловість;
- представлення інтересів українського ГМК на міжнародному рівні як одного з лідерів ринку;
- підготовка якісної галузевої аналітики.

Авторський колектив

Директор

Станіслав Зінченко

s.zinchenko@gmk.center

Головний аналітик

Андрій Тарасенко

a.tarasenko@gmk.center

Аналітик, к.е.н.

Андрій Глущенко

a.glushchenko@gmk.center

Головний редактор

Олександр Бердинських

a.berdinsky@gmk.center

Дизайнер

Михайло Пашинський

m.pashynskyi@gmk.center

Методика розрахунків

Склад галузей ГМК визначено так: добування коксівного вугілля, виробництво коксу, добування залізних руд, металургійне виробництво, виробництво металевих конструкцій, крім машинобудування.

Внесок ГМК до ВВП, зокрема непрямий та опосередкований, розраховано на основі даних таблиці «Витрати-Випуск», що складається Державною службою статистики, а також виходячи з припущення, що частка ГМК у валовому випуску кожної галузі відповідає частці ГМК у доданій вартості, що створюється кожною галуззю. Аналогічно розрахована частка ГМК у фонді заробітної плати, ВРП регіонів.

Обсяг випуску за видом діяльності «Добування коксівного вугілля» прийнятий як обсяг продукції, спожитої за видом діяльності «Виробництво коксу» та виробленої за видом діяльності «Добування кам'яного вугілля» за даними таблиці «Витрати-Випуск». Обсяг випуску за видом діяльності «Добування залізних руд» прийнятий як обсяг продукції, спожитої за видом діяльності «Металургійне виробництво» та виробленої за видом діяльності «Добування металевих руд та інших корисних копалин» за даними таблиці «Витрати-Випуск».

Розрахунок внеску ГМК до показників зайнятості виконано на основі попередньо розрахованого внеску до загального фонду заробітної плати та середньої заробітної плати в Україні.

Внесок ГМК до обсягу експорту, обсягу транспортних перевезень (у т.ч. різними видами транспорту), збору поштових, споживання електроенергії, споживання продукції

машинобудування, збору та виплат соціальних платежів розраховано на основі зіставлення відповідних показників ГМК та узагальнених показників по Україні в цілому, за даними відповідних джерел інформації.

Вивчення сучасних тенденцій промислових політик та прикладів її реалізації в різних країнах здійснювалося емпірично, на основі наявних документів з цієї теми. У межах дослідження були використані такі методи: аналіз, синтез, індукція, дедукція, наукова абстракція.

Джерела інформації

Під час підготовки цього звіту використовувались матеріали консалтингових компаній: KPMG, E&Y, IHS, Steel Business Briefing; державних органів: U.S. Department of Commerce, International Trade Administration, Міністерства промисловості і торгівлі (Російська Федерація), The Indonesian Iron and Steel Industry Association, National economic and development authority (Republic of the Philippines), Department of Trade and Industry (Republic of South Africa), Standing Committee on International Trade (House of Commons, Canada), National Steel Policy 2017 (India), Department of Finance (Canada), Ministry of science, industry and technology (Republic of Turkey), уряду Канади, Єврокомісії, Державної служби статистики України, Державного пенсійного фонду України, Державної фіiscalної служби України; міжнародних організацій: OECD, UNCTAD, Світової організації торгівлі, World Steel Association; засобів масової інформації: Reuters, Метал Експерт, Egypt today, Egyptian streets, We build value, ASEAN Briefing, Financial Express, World Maritime News.

Обмеження відповідальності

Цей звіт може бути використаний лише в інформаційних цілях. Наведені у звіті аналітичні дослідження, висновки є достовірними лише з урахуванням зазначених припущень і обмежувальних умов. Висновки та рекомендації є особистими, неупередженими і професійними судженнями співробітників ТОВ «ГМК Центр». Співробітники ТОВ «ГМК Центр» не мають особистої або фінансової зацікавленості в предметі дослідження. Дослідження базуються на інформації із загальнодоступних джерел, зокрема засобів масової інформації та мережі інтернет. ТОВ «ГМК Центр» вважає цю інформацію достовірною і не здійснює незалежну перевірку її точності та повноти. ТОВ «ГМК Центр» не несе відповідальності за достовірність використаної інформації. Звіт призначений для використання виключно як цілісного документа. Розділення або зміна будь-якого розділу або сторінки заборонені й роблять звіт недійсним.



2019

